

Nro. 41.

A' FELS. R. CSASZÁRNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsbon, Pénteken Majusnak 22-ik napján
1801-ik esztendőben.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Konstantzinápoly, 12. Apr.

Azon tudósítások szerént, a' mellyeket az itt lévő Anglus Követ leg ujjabban vett Egyiptomból, az *Aboukiri* Frantzia őrző sereg, 600 emberekből állott. Mártzius' 20-dikánn már Török zászló lobogott ezen varnak bástyáinn. Az *Abercrombie'* fiának az égyik lábát el vitte egy ágyugolyóbis. A' *Sir Sidney Smith'* égyik vállán pedig egy puskagolyóbis ment keresztül. A' *Frantziák'* vesztése, 3000 ember; az Anglusoké pedig ennek éppen fele, az az, 1500.

(Némely levelek, a' mellyek a' *Levantei* szigetekről *Triestbe*, és onnét *Posonba* érkeztek, azt írják, hogy ezen 21-ik Mártziusi véres ütközet.

S s

ben, *Abercrombie* Anglus fő vezér maga is hasonlóan vitézkedett volna: és noha olyan sebet kapott, hogy ötet a' miatt egy hideglelés és szájának ölfzfe tsatlodása, az életből nem sokára kivégezték is, tsakugyan fő vezérré nevezte *Hondchynson* Generálit még halála előtt maga helyébe).

London, Május 2-dikénn.

A' Frantziáknak Egyiptomban való megvertetésekről, így irt a' *Sun* nevű Ujjlág: — A' tegnap el-terjedett hír, hogy a' Frantziák megvertettek volna Egyiptomban, vagy hogy már magokat kapitulatzióval fel is adták volna, közönségesen hitelesül itten. A' dolgot, Nápolyi volt Anglus Konzul *Locke*, és az Ausztriai seregnél Volontér fővel szolgált Anglus Májor *Keir*, tették hitelessé. Az első, a' Frantzia seregeknek Nápolyba való bényomulások után, a' Nápolyi udvarnál magát nem látván szükségesnek, és útját Párisonn keresztül London felé folytatván, a' múlt Aprilis' 24-dikénn a' Párisban lévő Prussus Ministernél *Luchésininél* ebédelt, és ezen Ministertől hallotta, hogy Egyiptomban egy nagy ütközet esvén, *Menou* Frantzia fő vezér foglagra esett légyen. Ezen két Urak, *Locke* és *Keir*, 25 dikben indultak el ezen hírrel Párisból, és azt leg előbb is *Hawkesbury* Minister Urnál beszéllették el, 's úgy ment a' hír Londonban tovább tovább, a' Minister által a' Hertzeghez, 's magához a' Királyhoz is. Egész London minden külfő várossaival együtt tsak nem magán kívül ragadtatott az öröm által. Májor *Keir* tsak nem egészszén kétségen kívül valóvá tette a' hírt, azt erőstítvén, hogy ő Párisban magától *Talleyrand* külső Ministertől hallotta azt. Még az is hozzá adódott a' hír hitelességihez, hogy *Otto* hazafi is éppen ezen tudósításokat vette volna Párisból. Májor *Keir* azt

is mondotta, hogy meg-értvén az Első Konzul ezen Egyiptomi rosz hírt, így kiáltott fel megszorodva; *Már hát nints egyéb hátra, hanem egyenesen Angliába kell egy jó forma próbát tennünk!* — Egész estvég meg maradtak, így szoll a' *Sun*, a' *Londoniak* ezen örvendetes elragatztatásban: hanem még azon éjjel jobban meg kezdtek elméjekben forgatni a' dolgot; és sok nehézséget kezdettek találni az egyéb aránt győzelmihirekben. — Valyon, ugymond, ha az Anglusok leg jobb tisztjeiket és 1000 embereiket leg előbb mingyár el vesztették, miként vélhetni a' *Menou* meg verettetésit és kapitulalását?

Páris, Május' 7 dikénn.

Egy *Bordeaux* héli Ujjfág írja, hogy az Északi Amerikai Respublika' kikötőhelyeiben, az Anglus hajók le-áristáltatódtak legyen.

Ugy lehet észre venni, hogy a' Frantzia Generálisok erőssen vágnak lakni Páris' környékire. Nem rég irtuk, hogy *Lecourbe* ott vett legyen magának egy szép jószágot. Most azt olvassuk, hogy egy idő óta *Massena* is ott él tsendességben; és *Augereau* is ott vett közelébről 45 ezer Livránn egy jószágotskát.

Véghetetlen hadi készülétek szemléltetnek a' Frantzia kikötőhelyekben. Minden kereskedő és prédáló hajók az Országlószék' szolgálatajára foglaltattak el. A' partok, fegyveres nép által fedeztetnek. Minden környülállások azt mutatják, hogy a' Frantzia seregek egy nagy expeditziót akarnak próbálni valahol.

A' hadi munkát már el kezdték a' Spanyol seregek Portugallia ellen. *Monnet* Generál így tudósította *Leclerc* Generált, *Burgos* várossából Apr 28 dikánn: — „Előljáró csoportunk ez előtt két nappal ide *Burgos*hoz meg érkezett. Az útunkban mindenütt igen jó szívvel láttak bennünket;

katonáinknak jó szállásokat adtak; a' magazinok két hónapi eledellel vannak meg töltve; az élet igen jó; a' múlt vasárnap mise alatt, a' mi katona muzsikussaink tették a' szolgálatot; a' mely által egészen megnyertük a' népnek irántunk való jó hajlandóságát, és egyszerre mind elfozlattuk azon bal vélekedését, a' melyet ő benne felöllumk gerjesztettének volt. A' *Toskánai* Király itt fog hólnap kereszttül útozni, a' midőn én minden méltóságához illő tisztelettel fogom őtet fogadni. A' Spanyol tábor már a' Portugallus határnál fekszik, és a' szélső posztjai már el fogtak egy kitsiny öfzszetsapás' alkalmatóságával néhány száz Portugallus katonákat.

Az *Orosz* Követ Gróf *Kalitschew* minden Párisi ritkaságokat és mesterlégek' műhelyeit öfzsze járván, el ment a' pénzverő házba is, a' hol minden munkálkodás' módját szemesen meg vizsgálván, és minden környülállásokat ki tudakolván; időt töltött ott. A' munkások ezen idő alatt a' Követ Ur' szemei előtt nagy fietséggel készítettek egy emlékeztető pénzt, a' melynek egyik oldalán a' Frantzia Republikának diisfőségét és állandóságát ábrázoló jelek szemléltettek, a' más oldalán pedig ezen irások olvastattak Frantzia nyelvven: *Első Sándor, Orosz Császár. Békeffég és Barátság, ő közte, s a' Frantzia Republika között; Májusban, 1801 ben.* A' pénz az után a' Követ Urnak ajándékozott.

Meg szollalt már ma (Május' 7-dikénn) a' Párisi *Officiális Moniteur* is, az Egyiptomi sok hirekre: — „Hogy a' közönlég' nyughatatlankodásának, *ugymond*, eleget tegyünk, reánk biztatott annak ki-hirdetése, hogy az Országlószék, az *Osirisnek* meg-erkezésétől fogva (melyről már rég irtunk) semmi ujjabb hírt nem vett Egyiptomból: melyre nézve a' közönlég' telyességgel ne adjon semmi hitelt azoknak a' hireknek, a'

melyek az Egyiptomi Frantzia sértének meg veretettéről az Anglus levelekben még eddig kihírdettek. — (Meg lehet jegyezni, hogy még eddig a' 21-ik Mártziusi Egyiptomi véres ütközetéről, Londonban is nem az Udvari Ujjság, hanem csak egyéb közönséges levelek írtak).

A' *Haza oltalmazója* nevű, csak *felignyre Officiális* Párisi Ujjság, így írt ugyantfak 7-dikben: — „Igen erőssen reánk bízták, hogy mondjunk ellene annak a' hírnek, a' mi a' *Sun* nevű Anglus ujjságban *Luchesini* Urról olvastatott (hogy t. i. a' feljebb említett *Locke*, ő tőlle vitte volna által a' Frantziáknak Egyiptomban lett meg-veretésekről szolló hírt Párisból Londonba); és ezt mi, ezen Urnak nem csak engedelmeből, hanem önnön egyenes kívánsága szerént, hirdettyük ki mostan.“

A' Frantzia levelek ilyen öszszehasonlítottak *Pál Császárnak*, és édes anyának *Katalin Császárnénak* halálok között: A' Császárné akkor múlt-ki a' világból, midőn a' Frantzia ország ellen való szövetséget Angliával aláírta; *Pál Császár* pedig, midőn az Anglia ellen való szövetséget Frantzia országgal meg-erősítette volna.

Pétersburg, 20. Apr.

Az Aprilis' 13-dikán ki-jött nevezetes 'és a' mostan uralkodó *Sándor Császár* jóltévőségét bizonyító F. Rendelések között, némelyek, a' magok egész valóságok szerént fordítottva, e' képpen vannak.

Leg első az, melyben a' Nemességnek az ő egy időtől fogva meg bántódott jussai vizsgálva adtatnak. — „Mi, Isten kegyelmességéből *I. Sándor &c.* A' nevezetes tselekedetek, *ugymond*, minden Századokban és minde n népeknél, tiszteletnek je-

gyeivel és másokfelett való jufokkal különböz-
töttek meg. Az ezek által nyert ditsőség és
személyes tisztelet, az embernek halálával együtt
el nem enyészvén, a' véghez vitt köz hasznú dol-
goknak emlékezetivel egyetemben, a' maradékok-
ra által plántáltatott: és a' ditsőség' tüze (lel-
ke), egyik emberi nemzetről a' másokra által
menvén, egyfzersmind annak a' közönséges tisz-
teletnek jegyeit is, mellyel az emberek az ilyen
nevezetes tselekedetű embereknek neveikhez vi-
seltettek, 's egyfzersmind azt a' kötelefféget is,
hogy ezen tiszteletet tovább is fenn tartani. és
ujjabb virtusoknak gyakorlása által öregbiteni
kelljen, magával által hozta. Minthogy ily mó-
don, a' tisztelet és a' mások felett való jus, örö-
köffé váltak: meg gyökeresültek azon ismérte-
sebb familiákban, a' mellyek az után a' népnek vál-
logatottabb részét formáltak és az Ura'kodó Szék-
nek batorságos oszlopúl szolgáltak. Ilyen mo-
don vették minden nemes Familiák a' magok ere-
deteket.

„Az egész világ előtt tudva vagyon, hogy
az Orsz Nemesség, valamint a' háboruban ugy
a' békefégyben, a' szározonn ugy mint a' tenge-
rekenn, a' leg régibb időktől fogva egész a' mi
időnkig, mi némű nevezetes és jeles tselekedetek
által különböztette légyen meg magát. Meg-
szűnés nélkül a' tiszteffég' és a' valóságos meg vi-
lagosodás' útján járván: mindenütt ditsőffég-
gel fedezte magát, a' hol tsak az ő Monarchájá-
nak parantsolatai és az országnak java, az ő te-
hetségeinek útát mutattanak. A' hűségnek és vi-
tészfégynek lelke, a' mely örökké ezen Nemesség-
ben lakott, az ő polgártársaiba hozzá való tisz-
teletet, ellenségeibe tölle való félelmet, idegen
szövetségeffeibe pedig nagy bizodalmat öntött.

„A' mi Istenben el-nyúgodott Monarcháink
és Öseink, a' jó szü'etésű Nemesség' érdemeihez
viseltető háládatosfégyból, külömb külömb Rende-

del'seik által, ő nékiek külömb-külobb féle jusokat, ajándékokat (honoráriumokat), és prerogatívákat adtak. A' mi mindenek felett szeretett, ditsősséges, és örök emlékezetű Nagy Anyánk *Második Katalin Császárné*, a' maga tulajdon böltsellége által vezéreltetvén, ezen jusokat, a' magok egész erejekben, valóságokban, és kiterjedésekben, egy 1785-dik elztendőben ki-adott *Diploma* által meg határozta, és az egész világ előtt örökre meg erőssítette.

„Minthogy mi el tökelttük magunkban azt, hogy mindenekben az ő nyomdokait kövessük, és a' Nemességnek igasságos, szentséges, és meg sérthetetlen vólta felöl, tökéletesen meggyözödve vagyunk: ehez képpest első kötelességünké tettük, hogy azt ezen Rendelésünk által forma szerént meg erőssítsük, helyre állítsuk, bátorságba helyheztessük; a' midön is hát, a' Nemesség' Diplomájában lévő minden jusokat és prerogatívákat meg erőssítvén, helyre állítván, és Császári szavunk által mind a' magunk mind pedig Koronánk' Örökösének nevében, bátorságba helyheztetvén, és ellenben mindent, a' mik tsak az ő erejének meg gyengülésére, a' környülállások és idő fordulásai miatt, meg engedettek vagy rendeltettek vólt, meg változtatván, semmivé tévén, és el fordítván, parantsoljuk minden hüséges jobbágyainknak, hogy ezen Rendelésünket, mint országunknak egy ösi és meg változhatatlan törvényét ugy tartsák.

„Ellenben meggyözödöttek más felöl vagyunk arról is, hogy a' jó születesü Orosz Nemesség is öseinek nyomdokait fogja követni, és a' hüség, buzgóság, és betsület által vezéreltetvén, minden időben elő fegélleni törekedik azon kívánságunkat, hogy az Orosz birodalmat a' boldogságnak és hatalomnak arra a' poltzára emelhezzük, a' melyet a' Mindenható, annak határozott.

„Költ Sz. Pétersburgban, Aprilis' 2-dikánn,

Kristus Urunknak 1801-dik, és országulásunknak
1-ső elztendejében — „

„ Sándor.

A' 2 dik Rendelésben a' Városiak' *privilegiu-
maik* és jussaik adódnak vissza és erősfittetnek
meg: — „Az Országállal együtt magunkra vá-
lolt gondok között szükségesnek tartjuk, így szoll
ő Felsége, a' kereskedés' és mesterségek' állapot-
jára is figyelmeteliséggel lenni, mint a' mellyek
egy birodalom' boldogságának és erejének leg
fontosabb ágait teszik. Hogy ezek mozdulhatat-
lan fundamentomra helyheztedőjenek, és az ő
virágzásoknak akadály nélkül való utak nyittód-
janak, a' mi ditsőséges emlékezetü Nagy Anyánk
a' nagy Katalin Császárné, szükségesnek találta
volt, az ezekkel foglalatoskodó Rendeknek, bi-
zonyos oltalmat rendelni, és ezt bizonyos jusok
és prérogatívák által bátorságba helyheztedni:
de a' mellyek az ólta fok részben változált szen-
vedtenek, és meg-gyengittettek. Minthogy pedig
mi, a' mi igen szeretett Nagy Anyánknek nagy
czélozásaiban egygyet értünk, 's az ő Rendelé-
seit szenttül meg tartani el-tökélttük, a' felől
meg-győzöttetve vagyunk, hogy a' mesterségek
és kereskedés' nemei, változhatatlan jusok és
prérogatívák nélkül, virágzó állapotra nem jut-
hatnak: jónak találtuk, a' Városoknak adattatva
lévő Diplomát egész szélesége és valósága sze-
rét meg-erősfíteni, helyre állítani, &c.

A' 3-dik Rendelésben így szoll ő Cs. Felsé-
ge: — „Azon mások felett való jussaink között,
a' mellyekkel bennünket a' Mindenhatónak gond-
viselése fel ruhazott, leg kedvesebb a' mi szivünk-
nek az a' hatalom, a' mely szerént, tévedésből,
örtenetből, vagy rossz példák miatt bünbe esett
jobbágyainkat fel oldozhatjuk, vagy büntetéseit
ket meg-könnyebbithettyük. A' nélkül, hogy a'

törvényeknek közönséges erejít meggyengitenők, csak azoknak következésit (a' büntetést) akarjuk ez úttal enyhíteni: reménlvén, hogy ezen jószágunk a' bünösöknek megjobbulásokra fog szolgálni, és őket azon egyenes útra, a' melyről eltértenek, ismét vizsgálza fogja téríteni. Parantsóljuk tehát: — 1)ször; hogy minden tiszték és minden rendü személyek, a' kik oly bünökér, a' melyek nem fontosok, az az, nem gyilkosságban, ragadozásban, vagy uzforázásban állanak, és a' kik még mind ez mái napig ítélő szék előtt és vizgáltatás alatt vagynak, fel szabadittassanak — 2)ször, hogy az olyan bünösök, a' kik halálra ítéltettek, és még a' tömletzekben vannak, munkára küldetessenek; az olyanok pedig, a' kik testi büntetéssel idegen lakó helyre vagy munkárárendeltettek, csak idegen lakó helyre küldetessenek büntetés nélkül — 3)ször; hogy minden nekünk tartozó adosságok, ezer Rubelig, engedessenek el. Midön mi, a' mi jobbágyainkhoz mind ezekkel a' kegyelmességekkel viseltetünk, azt kívánnjuk, hogy ők ezen jótéteményekben, tsupántsak az általunk munkálkodó Isteni jósgot ismerjék-meg.“

A' 4-dik Rendelés: — „A' Századok béli fozokások és az el tölt idők béli különös környülállások, arra indították volt a' Monarchákat a' mi Öseinket, hogy az egyéb, ideig tartó Rendelések között, egy *Titkos nyomozó Cancelláriát* is állítsanak fel, a' mely is, bizonyos nevezetek alatt és fundamentomok szerént, egéiz a' mi legkedvesebb Nagy Anyánkig Katalin Császárnéig fenn állott. Minthogy pedig ő, ezt az Itélőszék' nemét az Orosz birodalom béli országlás' módjához nem alkalmasnak, és tulajdon principiunival is felette ellenkezőnek lenni találta: erre nézve azt egy Rendelés által, 1762-ben, forma szerént el-törölte, és semmivé tette. Ily módon

már ki töltődött vala ezen Cancelláriának a néve a törvények laistromából: midőn azonközben azután, némely körülállásoknak megfontoltatódások után, tsakugyan szükfészesnek találtatott az, hogy ez a Cancellaria, *Titkos Expeditió*nak nevezete alatt, de, princípiumjainak lehetséges méréklettségével, és a Felsőnek minden dolgokba való fremes bétékintése mellett, tovább is fennmaradjon. Minthogy pedig egy részről meg mütatta az idő azt, hogy az ember princípiumai, tulajdon természettyek szerént változandók, és hogy őket a vizsgálélektől tsak a törvények tartoztathatják meg; más részről pedig kételkedésenn kívül helyheztetett dolog az, hogy egy jól elrendeltetett országban, minden féle bűnösöknek tsak a közönséges törvények ereje által kellefsék megfogattatni, megítéletni, és meg büntettetni: ezekre vézve jónak találtuk ezen *Titkos Expeditió*nak nem tsak a nevit, hanem magát is egészen minden foglalatoffágaiival együtt, örökre el tölteni. Parantsóijuk tehát, hogy mind azok a *processusok*, a melyek most ezen Itélőszék előtt lenni találtak, az örökké való felejtékennyiség könyvébe irattassanak, ez után pedig minden e félek, a Senátusban és mind azok előtt az Itélőszékek előtt follyanak, a hol egyéb bűnök megítéletni szoktak, &c.

Az 5-dik Császári Rendelés, a szántóvető népet illeti. Ebben így nyilatkoztatja ki magát ez a jó szivű hatalmas Császár: —

„Minthogy mi, minden rendű hűléges jobbágyaink iránt szorgalmatoskodunk, és tudjuk azt, hogy a falusi lakosok, mely tiszteletesek és buzditásra méltók légyenek egy ország ereje *massájának* nevelésére: jónak találtuk ezekre is figyelmetefiségünket fordítani, és őket Császári szavunk által bizonyosokká tenni a felől, hogy fontos és az országot különöfön illeto ok nélkül, a rajtok

fekvő adót neveltetni telyességgel meg nem engedjük; sőt azon fogunk lenni, hogy azon adók' ne-
meit is, a' mellyek már rajtok fekülznek, ugyan-
tétetheffük el, hogy könnyebben ellehessen hor-
dozni; a' mely végre nékiek a' kereskedésre ujj
eszközöket, és házi foglalatoságaikra ujjkönyebb-
ségeket adunk kezeikbe, u. m: — 1)ször; Minden
tudja, hogy a' kereskedésnek meg-szakadása, és
az Orosz portékák' tengerenn való kivitetődésinek
meg-gátolása által, az emberek' szükség felett va-
ló vagyonyaiknak el adhatása is meg-gátoltatik,
és élelem béli eszközeik rövidséget szenvednek:
erre nézve, a' kereskedés minden kútfejeinek
meg-nyitására és telyes folyamatjának meg in-
ditására, minden egyéb czélozás nélkül kivált
képpen tsak ez a' gondolat készszerített bennün-
ket, hogy az abból származó boldogságot min-
den rendü lakosokra kiterjeltetheffük, különösön
pedig a' szántóvetőket a' szorgalmatosfágra fel-
ferkentetheffük — 2)ször; A' mez-i termésekre ve-
tődő nagy vámok, azoknak belső betűt le szállí-
tanák, és a' Kintstárnak abból vélt jövedelmit, a'
szántóvetőre háromlandó adóvá változtatnák: er-
re nézve meg parantsóltuk, hogy a' vámok az ő
régí mennvifégekben maradjanak, hogy ez sze-
rént a' szántóvető a' maga fárodtságos munkájá-
nak illendő jutalmát vehesse — 3)ször; Tudva
vayon előttünk, hogy az erdők' ujjontani igaz-
gatásának módja, a' jó wyekezet mellett is némely
viszsaélés-fekre, és a' falusiaknak el nyomattatá-
sokra szolgáltatott alkalmatosfágot: erre nézve
meg parantsóltuk az Admirálitásnak (a' tengeri
dolgokra ügyelő Cancellariának) hogy olyan in-
tézeteket tegyen, hogy az olyan faluk, a' mel-
lyeknek érdelyek vayon, azokat, a' hajóépítésre
alkalmasokonn kívül, nem tsak házi szükfégeikre
egész szabadsággal bírhasfák, hanem, a' szükség
felett valót, el is adhasfák, ugy mindazonáltal,
hogy a' Kerületek' igazgatói vigyazzanak, hogy

a' szerfelett való erdővágás által, a' faluk önnön magoknak is ne hogy kárt tegyenek; melyre nézve az erdők bizonyos nyílakra fel-oltsódván, csak bizonyos nyílaknak le-vágattatása legyen mindenkör szabad, &c.

Ezek a' Rendelések, mind a' Császár jelenlétében olvastattak fel Apr. 13-dikán az Igazgató Senátusban.

Utolsó Jegyzések.

„A' Londoni *Morning Chronicle* nevű Ujjság így írt Május 4 dikénn: — „Végezetre a' sok félig Officialis tudósítások után, ki-adódnak tegnap egy rendkívül való Udv. Ujjságban néhány Officialis levelek, a' mellyek Egyiptomból jöttek. Sajnáljuk, hogy az utólsók szerént véghetetlenül kissebnek találjuk azon nyerefégeinket, a' mellyeknek az elsőbkekből hofzszas-le-irásaikat olvastuk volt. A' többek között a' *Konstántzinápolyi Követünknek Lord Elginnek* leveléből az jön ki, hogy a' 21-dik Mártziusi verekedés *Abercrombie* és *Menou* között, nem volt nagy következésü. *Menou*, csak két ezer lovasággal repült volt elő *Cairó* mellől *Alexandria* mellé; még ekkör csak az *Alexandriai* gyalog örző fereget vette maga mellé, és e' képpen viaskodott meg az *Anglus* fereggel; a' tizenegy ezer fejből álló gyalogság, még ekkör nem érkezett volt el *Cairó* mellől a' *Menou*' segítségére. A' tsatázás is nem *Rhamaniè*, hanem *Alexandria* mellett esett; és maga *Menou* ütött az *Abercrombie*' feregire, nem pedig, mint íródott, ez, az amazéra. A' *Keith*' és *Abercrombie*' leveleik, most is csak Mártzius' 16-dikáig terjednek.“

Guernsey szigetéről nem egy rend béli tudósítást vett már az Admirális, hogy a' Frantzia partokról nagy erővel által ütni készül oda egy ellenséges fereg; melyre nézve ujjabban néhány

Anglus hajók küldődtek el ezen szigetnek védelmezésire. — Valami 130 ezer emberre számlálják azt a' Frantzia fegyveres erőt, a' mely a' Napnyúgoti Frantzia partokonn egy idő óta Anglia ellen öszsze gyülekezett.

Magyar Ország.

Köszthely, 14-ik Majus.

Barátom Magyar Kurir!

Már eléggé, fáróztottad magadat a' kegyetlen mavors által, az emberi nemzetre ki terjesztett szerentsétlenségeknek, napról napra való hirdadáival, 's eléggé gyönyörködtetted, a' változó környülállásoknak ki menetelét kivántsifággal várokozókat; ha ugyan gyönyörűséggel érezhetett akkor valaki, midőn ezer meg ezet ember-társainak kínos halálokról hirt halhatott: most már ezek valamennyire, (kivált reánk nézve tökéltelen) 13 esztendőök után, meg szüვნén, reménylhetem, hogy a' szelidebb Istenfégektől sem tagadod meg, egy; kevés fáródságodat, mellyet ökö tőled tisztelet gyanánt fogadnak; 's bé iktatod heti irásodba levelemet, mely talán hazánkbeliek közül némellyeket, fog interessálni.

Alkalmatosságom adódván ezen Insurrectióhále Juristitium alatt, Gróf *Festetics György* Ür ö N,ga által még 1797 eszt. *Georgicon* név alatt fel állittatott, Gazdaságbéli Institutumat, több heteki itt mulatásom után, belfőképpen is meg vizgálni, tapasztalásaimat közlöm véled, hogy tőled halja hazám, tudván azt, hogy ezen közönséges hazzonra czélozó Institutumnak, tsak ily rövid leírása is esmeretlen szokak előtt. — —

Most vagyon ezen Institutumnak három Professora; Az *első* a' Gazdaságbéli Tudománynak, mely Magyarúl adódik elől egy órán napjába (jövendőben hozzá járúl a' *Statistica* is, a' mennyire tudniillik a' Gazdaságot tárgyozza) — Tanítója,

és egyszersemind a' Gazdaságot is Kormányózzá, a' Grófi Directiótól vett' Instructiók szerént, melybe ha valamit változtatni, vagy új hasznos dolgot bé hozni, jónak itél, írásba küldi bé projectumát, 's ugyan abba jön ki reá a' felelet is.

Második a' Matheseos Professor, ki ennek minden részeit, külöüösen az Architecturæ Civilist és rajzolóást tanítja napjában 3 óráig; hozzá járúl most az Ars Rationaria is (scu Syllematicum rationes reddendi & easdem desumendi juxta Normam tam Cameralem, quam & Librum duplicem (Doppelte Buchhaltung). — *Az harmodik* Professor tanítja a' Technológiát, és a' belső Fő Practicánfoknak az Uebariumot, az Uradalombéli Tisztéknek ki adni szokott Instructióval egygyütt, napjában két óráig. Jövő esztendőben léfzen egy *negyedik* Professor is, ki a' Phycat a' mennyire az Oeconomiára bé folyása vagyon, a' Természettudományából, a' Botanicat, Mineralogiat, és Veterináriát fogja tanítani. — Ezek a' tudományok deák nyelven folytattatnak ugyan; mindazonáltal reménylhetni, hogy a' Gróf a' Magyar Litteraturának oly nagy kedvellője, és hathatos előmozdítója lévén, ezek közül még némelyeket (p. o. Technológiát, Ars ratióaráát' s. a. t.) Magyarul fogja taníttatni. — Ezekből az idegen Practicánfok tetszések szerént válofzhatnak magoknak tudományokat; az Urafág részéről lévök pedig, kik most haton vagynak, három esztendőig végezvén Cursusokat, ugyanennyi részre vagynak azok, köztök el öfztva. — Tartattnak a' most említett 6 Fő Practicánfokon kívül, még 12 All-Practicánfok is, 60 forint esztendei fizetéssel, kik mind fiatal paraszt gyermekek, az írásra, olvasásra, számvetésre, Katekismusra, és a' Pleszmezei Kalendáriumára, két fő Practicánfok által taníttatnak; ezekből hat esztendő el folyása után léfznek Gazdák, az Urafág Tisztjei mellett, Pajta és Hegy Mesterek s. a. t.

Rendelt Ő N. ga a' *Georgicon* számára 48 hold földet belső kerteknek, mely mindjárt az Institutum mellett fekszik, ebben vagy on egy nagy és szép méh háza is, Kristól ajánlott kasokkal, — ezt követi 200 holdból álló külső szántó föld, ugyan annyi hold réttel. Reánk jövő őszfel fog még hozzá jönni, mint egy 20 hold szőlő, és vagy 100 holdból álló erdő is. Van az Institutumnak ezekhez meg kívántató 18 darab járnas ökre, két lóval együtt, 12 darabból álló Sweitzeriája, valamint Boularderiája is.

Semmi költségét sem sajnálja a' Gróf, semmi fáradságát, tsak hogy ezen Nagy plánumat tökéletességre hajlhassa. Ezekbe a' napokba hozatta ide Mazzucato Urat is, (ki az Ő Budai Selyem Fabricának Inspectorja) a' selyem bogaraknak, az ő vigyázása alatt való tenyésztetésire, és egyéb, azok kö ül lévő dolgoknak véghez vite lére. — Tsak egynéhány esztendő kell ezen Institutumnak viragzásba való hozására: ha ez tökéletességre mehet, ugy ez lesz egy a' leg főbb telededetei közül *Gróf Festetics Györgynek*, mely az ő nevét kedves emlékezetbe fogja tartani a' maradéknál. — Már ez a' Város is érzi *Georgiconunk'* hasznos voltát, e' tartja nagyobb részént ötet zöldséggel, téjjel, téjfellet, turóval, tojással, és egyéb szükséges eledelokkal: 's mennyi bé folyása nem lehet még jövendőbe az Ország' boldogságára is? Erzi ezt a' Gróf, azért igyekezik oly nagyon szeljának elérésére. Nagyobb részét a' napnak kedves *Georgiconjában* tölti, itt találja a' természet' hasznos keilmetességei között, valóságos gyönyörűségét. Vajha többen is követnék nagy jószágú Magnásstaink közül dicséretes példáját! melyre önnön javok szerezete is ösztönözhetné őket, bé töltvén az ily Oskolába felnevelt emberekkel gazdáltságbeli tisztelegeiket. — Már tökéletes tsendességünk lévén, reménylhetjük, hogy az Ország is fogja segiteni 's elő mozdítani *Tr.*

shedik Urnak hazája boldogságára tzelozó fok
törekedéseit!!!

Most tizen öt Fő Practicanfok vagynak it-
ten, mind meg érett eszü ifjak, kik mondhatom,
ide tett utjokból minnyájan hafzonnal fognak
vizfza térni. Én szivemből is javaslom akármely
élet nemére készülő ifjaknak, hogy ha időt vehet-
nek magoknak el ne mullassák ezen Institutumnak
meg szemlélését, nem fogják meg banni tanatsom
bé töltését. Ha egész esztendeig nem, leg alább
Mártiustól fogva Septemberig vagy Octoberig
itt mulathatnának, ha tudniillik, igyekezetek ál-
tal a' theoriába lévő hátra maradásokat ki potol-
nák. Ezekben a' holnapokban láthatnák, in praxi
e' föld mivelésnek minden részeit 's modjait, a'
termeszftvények' mindenféle nemeiknek vetéseket,
ültetéseket, egyéb munkáltatásokat 's le takari-
tatásokat, mellyek a' leg nagyobb szorgalommal
és a' leg szebb rendel vitettetnek véghez. — A'
Curfus külömben November első napján kezdöd-
vén, tart Septemberig. — —

Ezekbe a' napokba utazott itt kereszttül Gróf
Majlath József Ur Ö Exc:ja, kit Ö Felsége telyes
hatalmu Commiffariussának méltoztatott ki ne-
vezni az Olasz Országi birtokaiban; egynehány
órakig itt mulatván, Ö Exc:ja, meg nézte a' Ge-
orgicont is, telyes örömet és tétfzését találta ben-
ne. Majd minden nap vagynak látogatoji ezen
Institutumnak, mindenféle Rangból és Nemből,
's valamennyien meg elegendéssel vagynak eránta:
de hogy is ne? mellyik Ország ditsekedketik ez-
zel? kivált ha tökéletességre mehet.

A' körül belől levő környéken meg lehető-
s állapotba vagynak az vetések; hanem a' szölök
igen fokot szenvedtek, az Aprilisi utobbi nagy de-
rek 's hideg éjtzakák miatt.